

Quan la lluita fa (som)riure

El documental "Laughing to death" reivindica l'humor com a eina transformadora

V?deo: https://www.youtube.com/watch?v=ODG-VM2_Gko

El 3 de desembre de 2004 el portaveu de l'empresa Dow Chemical, Jude Finisterra, va anunciar en una entrevista en directe a la BBC que la companyia acceptava i assumia les seves responsabilitats en el desastre que havia tingut lloc a Bhopal, Índia, el 1984. Una fuga de pesticides a la planta de la companyia (llavors Union Carbide) va matar entre sis mil i vuit mil persones i en va afectar més de mig milió. Union Carbide no va assumir mai cap responsabilitat, ni mediambiental ni amb les víctimes. Fins aquell dia, en el vintè aniversari del desastre, forçant el simbolisme perquè arribés vint anys tard. Però no, ni Jude Finisterra era Jude Finisterra, ni era portaveu de Dow Chemical, ni Dow Chemical assumia cap responsabilitat. Era una acció de The Yes Men, un grup d'activistes "humorístics" que volien denunciar la situació. La seva acció no va tenir conseqüències més enllà de fer sortir representants reals de l'empresa a desmentir aquelles declaracions i confirmar que no, que la companyia seguia sense assumir cap responsabilitat. I sense tenir cap vergonya.

Aquest és un dels casos que explica el documental *Laughing to death* dirigit per Stelios Kouloglou (Atenes, 1953), periodista, documentalista i eurodiputat per Syriza que es va presentar dissabte 17 de febrer al CCCB (<http://www.cccb.org/ca/multimedia/videos/els-limites-de-lhumor-estrena-del-documental-laughing-to-death/228403>). A banda d'aquesta i altres accions de The Yes Men, *Laughing to death* se centra també en els casos de Flashmob Stop TTIP; de l'europarlamentari alemany Martin Sonneborn, director de la revista *Titanic*; i del setmanari *Charlie Hebdo*.

La tesi del documental no és cap altra que la defensa i reivindicació de l'humor, la sàtira o inclús l'absurd com a eines de lluita i reivindicació polítiques i socials, ja sigui contra governs, *lobbies* i altres manifestacions no institucionalitzades del poder. Per això retrata diferents usos de l'humor que van des de la portada de *Charlie Hebdo* on una caricatura de Mahoma es lamentava de ser estimat per idiotes ("*C'est dur d'être aimé par des cons...*") fins a com grups d'infiltrats rebentaven actes sobre el TTIP i el CETA cantant a ple pulmó *Do you hear the people sing* de Les Miserables i havien de ser desallotjats per la policia.

El col·loqui posterior a la projecció del documental, en què van participar el mateix Kouloglou, la humorista gràfica Atxe i el fundador de la revista Mongolia Gonzalo Boyé, es va veure empresonat per les circumstàncies: llei mordassa, tribunals, denúncies, titelles, Carrero Blanco volant com Superman. Malauradament la indignació i la (auto)defensa de la llibertat d'expressió es va menjar la conversa i només un fil estirat per un dels espectadors va intentar obrir el debat sobre els límits de l'humor des de dins, des de la visió de qui fa l'humor. Kouloglou va fer referència al que manifestava Charb, director de *Charlie Hebdo* assassinat durant l'atemptat contra la seu del setmanari. En un fragment d'una entrevista inclosa al documental, Charb establí el límit en la llei (francesa), on no existeix, per exemple, el delictes de blasfèmia. En cas que aquest delictes existís, la llei no pot ser el límit, va dir Kouloglou.

Atesa l'actualitat, els límits de l'humor s'han convertit en matèria penal quan haurien de ser el principi d'una conversa. Una conversa en què, des de la discrepància i posicions diferents es pot arribar a conèixer l'altre i desdibuixar les famoses línies vermelles per comprendre codis i circumstàncies diversos. O dir-nos el nom del porc. I disculpar-nos. O no fer-ho mai, com una empresa responsable de milers de morts en un país llunyà. O com un govern qualsevol. Perquè si l'humor és una conversa s'ha de poder riure de tot -hi afegeixo que de baix a dalt, perquè aquí hi veig els meus límits, parlem-ne si cal-, però amb una presó o un fusell no hi ha diàleg possible.

Foto: Craig Sunter